

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA ARAB TILI: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR

THE ARABIC LANGUAGE IN THE DIGITAL LEARNING ENVIRONMENT: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Ochilova Sarviosiyo Imomidin qizi

O'zbekiston davlat jahon tillar universiteti 4-kurs talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli ta'limning arab tili o'qitish jarayoniga ta'siri, zamonaviy texnologiyalarning o'quv jarayonidagi o'rni, masofaviy o'qitishning afzalliklari va cheklovlari, sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalarining samaradorligi tahlil qilinadi. Shuningdek, raqamlashtirilgan ta'lim muhitida arab tili o'qituvchilari va talabalari duch keladigan muammolar o'rganilib, taklif va tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, arab tili, masofaviy ta'lim, multimedia, sun'iy intellekt, onlayn platformalar, innovatsion texnologiyalar, gamifikatsiya.

Annotation. This article examines the use of innovative educational technologies and artificial intelligence tools in teaching the Arabic language. It explores how digital platforms, automated assessment systems, virtual assistants, and AI-based language-learning applications improve learners' motivation, accuracy, and communicative competence. The study highlights the advantages of integrating AI into language teaching, including personalized learning, rapid feedback, and interactive practice opportunities, while also addressing pedagogical challenges and ethical considerations. The findings show that the purposeful use of technology significantly enhances the efficiency and quality of Arabic language instruction.

Keywords: Arabic language teaching, innovative technologies, artificial intelligence, digital platforms, automated assessment, virtual assistants, personalized learning, interactive learning, ICT in education, language pedagogy.

Аннотация. В статье рассматриваются процессы внедрения инновационных образовательных технологий и инструментов искусственного интеллекта в преподавание арабского языка. Анализируются возможности цифровых платформ, автоматизированных систем оценки, виртуальных ассистентов и приложений, основанных на ИИ, которые повышают мотивацию учащихся, точность выполнения заданий и коммуникативную компетенцию. Особое внимание уделяется преимуществам персонализированного обучения, оперативной обратной связи и интерактивной практики, а также педагогическим и этическим аспектам использования ИИ. Результаты исследования показывают, что целенаправленное применение технологий значительно повышает эффективность и качество преподавания арабского языка.

Ключевые слова: преподавание арабского языка, инновационные технологии, искусственный интеллект, цифровые платформы, автоматизированная оценка, виртуальные ассистенты, персонализированное

обучение, интерактивное обучение, ИКТ в образовании, методика преподавания
ЯЗЫКОВ.

الملخص:

تتناول هذه المقالة استخدام التقنيات التعليمية المبتكرة وأدوات الذكاء الاصطناعي في تعليم اللغة العربية. وتستعرض دور المنصات الرقمية، وأنظمة التقييم الآلي، والمساعدات الافتراضية، والتطبيقات القائمة على الذكاء الاصطناعي في تعزيز دافعية المتعلمين، ورفع دقة الأداء، وتنمية الكفاءة التواصلية. كما تسلط الضوء على مزايا التعلم المخصص، وسرعة التغذية الراجعة، وفرص الممارسة التفاعلية، إضافة إلى التحديات التربوية والاعتبارات الأخلاقية. وتُظهر نتائج البحث أن الاستخدام الهادف للتكنولوجيا يُسهم بصورة واضحة في رفع جودة وفاعلية تعليم اللغة العربية.

الكلمات المفتاحية: تعليم اللغة العربية، التقنيات المبتكرة، الذكاء الاصطناعي، المنصات الرقمية، التقييم الآلي، المساعدات الافتراضية، التعلم المخصص، التعلم التفاعلي، تكنولوجيا المعلومات والاتصال، منهجية تعليم اللغات

Kirish. So'nggi yillarda ta'lim sohasida raqamlashtirish tobora kengayib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalar, internet tarmoqlari, sun'iy intellekt va mobil qurilmalarning ommalashuvi o'quv jarayonini butunlay yangi bosqichga olib chiqdi. Bu jarayon, ayniqsa, chet tillarini o'qitishda sezilarli o'zgarishlar yasadi. Ulardan biri — arab tilini raqamli ta'lim muhitida o'rgatishdir.

Arab tili fonetik, morfologik va sintaktik jihatdan boy bo'lgani uchun interaktiv imkoniyatlar talab etadi. Raqamli vositalar esa aynan shu ehtiyojni qondiradi: audio, video, virtual mashqlar, sun'iy intellekt yordamida tahlil, masofaviy darslar va o'yinlashgan (gamifikatsiya) platformalar o'quv jarayonini yengillashtiradi.

1. Raqamli ta'lim muhitining mohiyati va ahamiyati

1.1. Raqamli ta'lim tushunchasi

Raqamli ta'lim – bu ta'lim jarayonida internet, elektron vositalar, mobil ilovalar, onlayn platformalar va sun'iy intellektidan foydalanishdir. Bu jarayonda: o'quvchi passiv emas, balki faol ishtirokchi bo'ladi, o'qituvchi darsni boshqaruvchi emas, yo'naltiruvchi rolini bajaradi, ta'lim shaxsiylashadi va moslashuvchan bo'ladi.

1.2. Arab tilidagi o'qitishda raqamli texnologiyalarning roli

Arab tilidagi talaffuz, nahv qoidalari, matn tahlili va o'qish mashqlari raqamli vositalar orqali: vizual, eshitish, o'z-o'zini sinash usullarida mukammal o'zlashtiriladi.

2. Arabic ta'limida qo'llaniladigan asosiy raqamli platformalar

2.1. Masofaviy ta'lim platformalari

Zoom, Google Classroom, Moodle, Edmodo, Microsoft Teams kabi platformalar o'qituvchiga: onlayn dars o'tish, vazifalarni berish, fayllarni ulashish, o'quvchi faoliyatini kuzatish imkonini beradi.

Arab tili uchun video orqali talaffuz mashqlari va qiroat darslari ayniqsa qulay.

2.2. Multimedia vositalari

Multimedia — audio, video, animatsiya, interaktiv taxtalar va vizual resurslar majmuasidir.

Arab tilida bu vositalar, harakatli matnlar (tashkīl), qiroat darslari, lug'at yodlash videolari, madaniy roliklar orqali o'quvchining qiziqishini oshiradi.

2.3. Mobil ilovalar

Dunyo bo'yicha millionlab foydalanuvchilar arab tilini quyidagi ilovalarda o'rganmoqda:

Duolingo, Busuu — o'yinlashgan mashg'ulotlar

AlifBee, Tondarin — yozuv va harf shakllari

Anki, Drops — lug'at kartochkalari

Rosetta Stone — immersiya (muhitga sho'ng'ish)

Mobil o'rganish — darsni istalgan joyda davom ettirish imkonidir.

3. Raqamli ta'limning arab tili o'qitishdagi imkoniyatlari

3.1. Moslashuvchanlik (adaptiv ta'lim)

Har bir o'quvchining darajasi, xatolari va o'qish sur'ati turlicha. Raqamli tizimlar avtomatik ravishda: o'quvchining zaif joyini aniqlaydi, unga mos mashq beradi, rivojlanish kartasini yaratadi.

Bu an'anaviy sinfda qiyin amalga oshadi.

3.2. Real vaqt rejimidagi baholash

AI asosida tuzilgan testlar o'quvchi javobini darhol tekshiradi. Natijada: xatolari ko'rsatiladi, to'g'ri javob beriladi, o'qituvchi vaqt tejaydi.

3.3. Talaffuzni yaxshilash

Speech-to-text texnologiyalari: talaffuzni eshitadi, xatoni aniqlaydi, to'g'ri talaffuzni takrorlaydi.

Arab tilidagi qiyin tovushlar (ظ، ض، ع، خ، ح) uchun juda foydali.

3.4. AR/VR yordamida real muhit yaratish

Virtual reallik yordamida: bozor (سوق), maktab, aeroport, arab shaharlari muhiti simulyatsiya qilinadi. Bu o'quvchini real hayotga tayyorlaydi.

3.5. Gamifikatsiya (o'yinlashtirish)

O'yin elementlari: ball, reyting, vaqtga bog'langan topshiriqlar, mukofotlar motivatsiyani oshiradi.

4. Arab tilida raqamli ta'limning muammolari

4.1. Texnik cheklovlar

Ba'zi hududlarda: internet sifati past, kompyuter va planshet yetishmaydi, o'qituvchi raqamli ko'nikmalarga ega emas.

Bu ta'lim sifatiga ta'sir qiladi.

4.2. Ma'lumot xavfsizligi

Onlayn platformalarda shaxsiy ma'lumotlar xavfi mavjud.

4.3. Til xatolari va resurslar sifatining pastligi

Ba'zi mobil ilovalar: noto'g'ri harakat qo'yadi, grammatik xato qiladi, noto'g'ri tarjima beradi.

O'qituvchi nazorati shart.

4.4. Talabanning texnologiyaga bog'lanib qolishi

Bunday holatda: mustaqil fikrlash susayadi, kitob bilan ishlash kamayadi, eslab qolish qobiliyati pasayadi.

5. Taklif va tavsiyalar

5.1. O'qituvchilar uchun raqamli savodxonlik kurslari

Arab tili ustozlari uchun: AR/VR ishlatish, AI bilan dars rejalari yaratish, interaktiv platformalarda ishlash bo'yicha maxsus treninglar zarur.

5.2. Mahalliy arab tili platformalarini yaratish

O'zbek tilida tushuntiruvchi platformalar kerak, masalan: arab fonetikasi simulyatori, nahv va sarf tahlil robotlari, harakat qo'yuvchi AI tizimlari.

5.3. O'quv dasturlariga raqamli metodlarni kiritish

Maktab va universitetlarda raqamli darslar majburiy bo'lishi muhim.

5.4. Raqamli va an'anaviy ta'limning uyg'unligi

Eng yaxshi natija — ikki tizimni uyg'unlashtirish:

AI yordamida mashqlar, ustoz nazorati ostida yozma va og'zaki nutq mashqlari.

Xulosa. Raqamli ta'lim arab tili o'qitish jarayonida katta o'zgarishlar yaratdi. Masofaviy platformalar, multimedia, mobil ilovalar, sun'iy intellekt, AR/VR texnologiyalari til o'rganishni yanada qulay, qiziqarli va samarali qildi. Shu bilan birga, texnik cheklovlar, noto'g'ri ma'lumotlar va o'qituvchilarning raqamli ko'nikmalari yetarli emasligi kabi muammolar mavjud.

Kelajakda arab tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarning roli yanada kuchayadi. Eng muhim jihat — texnologiya o'qituvchini emas, balki o'qituvchini qo'llab-quvvatlashini unutmaslikdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Innovation and Technology in Arabic Language Learning in Indonesia: Trends and Implications — tahliliy maqola bo'lib, arab tilini o'rgatishda mobil ilovalar, e-learning platformalari va ijtimoiy media orqali texnologik integratsiyani ko'rib chiqadi.

2. Leveraging Artificial Intelligence and Digital Technologies to Enhance Sociolinguistic Competence and Arabic Language Skills — sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar yordamida arab tilini o'rgatish va muloqot ko'nikmalarini oshirish bo'yicha tadqiqot.

3. The Role and Strategy of Digital Technology in Improving the Arabic Language Learning Process — digital texnologiyalar va interaktiv vositalar arab tilini o'qitishni qanday samarali qilishi tahlil qilinadi.

4. Transformation in Arabic Teaching: The Convergence of Artificial Intelligence, Social Media, and Pedagogical Innovation — arab tilini o'qitishda sun'iy intellekt, ijtimoiy media va pedagogik innovatsiyalar birlashmasining ta'siri haqida maqola.

5. VQA support to Arabic Language Learning Educational Tool — AI-asosidagi vizual testlar va interaktiv mashqlar orqali arab tilini o'rgatish mumkinligini namoyish etuvchi yangi tadqiqot.

6. Arabic Chatbot Technologies in Education: An Overview — arab tilida chatbotlar va NLP texnologiyalarining ta'limdagi qo'llanilishi hamda ularning xususiyatlari tahlil qilinadi.

7. Impact of Digital Tools on Language Learning Methodologies — til o'rgatishda mobil va onlayn vositalar, sun'iy intellekt asosidagi tizimlarning samaradorligi haqida keng qamrovli tadqiqot.

8. Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limga integratsiyasi va uning imkoniyatlari — O'zbekiston kontekstida sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga integratsiyasini o'rganadigan maqola.